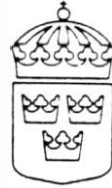

Motion till riksdagen

1989/90:A58

av Gunhild Bolander (c)

med anledning av prop. 1989/90:76
Regionalpolitik för 90-talet

Mot.
1989/90
A58-63

Regionalpolitiska insatser för Gotland

Regionalpolitikens mål är att skapa ekonomiskt, socialt, kulturellt och miljömässigt fungerande regioner i hela landet. Även om utvecklingen på Gotland de senaste åren har uppvisat flera positiva drag, så präglas ändå denna bild av stor ovisshet inför framtiden. Det finns i länet en mycket särpräglad näringslivsstruktur, med en jämfört med övriga Sverige mycket stor areell sektor och en förhållandevis liten industrisektor.

Det speciella geografiska läget utgör för Gotlands län en faktor av betydelse som det aldrig går att bortse ifrån vid en jämförelse med andra län. Framförallt är det transportproblem som medför särskilda restriktioner i förutsättningen för näringslivets verksamhet. Sjötransporterna med fastlandet har alltför ingen tillfredsställande lösning.

Turistnäringens utvecklingsmöjligheter är på väg att beskäras med dels redan beslutade pålagor i form av moms på hotell- och restaurangtjänster, dels farhågor inför ytterligare beslut på skattelagstiftningens område. Det är därför mycket olyckligt att stödområdesindelningen föreslås i propositionen bli så förändrad att Gotland blir helt lämnat utanför stödområde. Eftersom andelen industriföretag är så låg på ön borde denna möjlighet att underlätta företagsetablering även i fortsättningen varit självklar.

Befolkning

Den tidigare svaga befolkningsutvecklingen har stabiliserat sig men fördelningen över länet är ojämn med en stark koncentration till Visbyområdet.

Sysselsättning

Arbetslöshetstalen har tidigare varit låga medan antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder sen lång tid varit relativt sett högt. På senare hälften av 80-talet har dock arbetslösheten stigit och för att möta den mycket bekymmersamma ungdomsarbetslösheten har kommunen gått in med speciella åtgärder för ungdomar. Enligt länsarbetsnämndens prognos för våren 90 råder stor osäkerhet, och jag citerar: "De senaste årens positiva utveckling tycks i nuläget ha nått sin topp och om det endast är frågan om en tillfällig stagnation kan inte med säkerhet sägas. Osäkerheten har flera orsaker, där

utvecklingen inom jordbruket inklusive förädlingsindustrin dominerar på längre sikt, medan den synnerligen ansträngda ekonomin hos Gotlands kommun med anställningsstopp som följd dominerar utvecklingen på kort sikt. Samtidigt har omfattningen av deltidsarbetslösheten ökat, liksom säsongarbetslösheten inom servicenäringen. Länsarbetsnämnden bedömer att det kommer att krävas större insatser än föregående år för att skapa balans på den gotländska arbetsmarknaden.”

Areella näringar

I åtgärdsprogrammet Avstamp Gotland slogs fast att inom det traditionella jordbruket skulle en oförändrad animalieproduktion och sockerbetsodling också säkerställa en fortsatt drift av den gotländska förädlingsindustrin. Det är därför av yttersta vikt att hänsyn tas till denna struktur när utformningen av den framtida jordbrukspolitiken läggs fast. Gotland blir, genom den stora dominans som jordbruket har då det gäller sysselsättningen mer beroende av en eventuell förändrad jordbrukspolitik eller jordbruksreglering än i något annat län. Konsekvenserna av förändrade villkor för jordbruket bör därför ägnas särskild uppmärksamhet.

Av regionalpolitiska skäl och för att kunna tillgodose miljökraven bör särskilda stimulansåtgärder sättas in för att få en lämplig inriktning och omfattning på jordbruksproduktionen på Gotland.

Jag har i en annan motion särskilt pekat på vikten av att sockerbetsodlingen och sockerframställningen vid Roma sockerbruk kan garanteras och får utvecklas.

Kommunikationer

Länsstyrelsen har i en rapport ”Gotlands framtida transportsystem” konstaterat att kapaciteten och flexibiliteten avsevärt har minskat de senaste åren vad gäller antalet hamnar, antalet färjor och möjligheterna att transportera farligt gods. Samtidigt har de senaste årens högkonjunktur i näringslivet och förbättrade realinkomster medfört ökad transportefterfrågan.

Särbarheten har ökat genom att antalet färjor minskat från fyra till två och sommartrafiken på Västervik och Grankullavik har upphört. Färjan är nu liksom tidigare gotlänningens väg/bro/järnväg och för Gotland gäller alltför att goda kommunikationer med fastlandet utgör basen för hela länets utveckling.

Om de regionalpolitiska och infrastrukturella satsningarna på Gotland under senare år skall ge önskad effekt är det därför nödvändigt att kommunikationerna fungerar på ett tillfredsställande sätt.

För att i någon mån kompensera ö-lägets nackdelar från kommunikationsynpunkt och medverka till en förbättrad regional balans krävs god tillgänglighet. Där spelar faktorer som antalet hamnar, färjekapaciteten, turtätheten, taxorna och bokningsmöjligheterna en avgörande roll. På samtliga punkter måste det ske förbättringar om inte Gotland skall förlora terräng i förhållande till övriga delar av landet.

Länsstyrelsen har i det tidigare nämnda programmet framhållit att följande åtgärder i fastlandstrafiken bör inriktas på att:

- jämställa tonnaget i Gotlandstrafiken med annan infrastruktur för vilken staten bör bära ansvaret
- sätta in en tredje passagerarfärja som även är anpassad för transporter med farligt gods
- förkorta restiderna mellan Gotland och fastlandet
- sänka priserna i färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet
- möjliggöra kompletterande trafik – även utanför koncessionen
- bygga ut Visby hamn med ytterligare ett färjeläge
- införa direkt flygförbindelse med en mer strategiskt belägen flygplats i södra Sverige än Kalmar
- sänka priserna i flygtrafiken
- bygga ut trafikaneläggningarna i anslutning till Visby flygplats
- utnyttja transportmedel med bästa miljöteknik till sjöss och i luften.

Turismen

Gotland är ett prioriterat primärt rekreationsområde. Turismen på Gotland är en nödvändig och betydelsefull näringsgren. Denna av ensåsongskaraktär skall i första hand konkurrera med tvåsåsongsområden i det bibehållna stödområdet "Inland". En stor del av anläggningarna på Gotland är belägen i delar av länet som uppvisar alla jämförbara rekvisit i relation till detta inlandsområde.

Länsstyrelsen ser nu mycket allvarligt på de försämringar för turismnäringens utveckling på Gotland som olika av statsmakterna fattade beslut under det senaste året kommer att medföra. Detta gäller t ex beslutet att lokaliseringsstöd inte längre kan utgå för turismanläggningar, den utökade mervärdeskatten och en utökad energiskatt med åtföljande ökade reskostnader.

De kanske hittills mest konsekvent genomförda natur- och kultur-turism-satsningarna i Sverige finns på Gotland. Nu krävs dock följdinvesteringar i olika projekt och anläggningar som är av stor betydelse för näringens och Gotlands fortsatta utveckling. För att detta skall vara möjligt måste Gotland dock ges samma stödmöjligheter som föreslås för de prioriterade landsdelarna.

Förslag

I denna motion har endast redovisats en del av de mångskiftande uppgifter som åvilar den statliga myndigheten på den regionala nivån. Länsstyrelsen får enligt propositionen större möjlighet att försöka samordna den statliga servicen i glesbygden. Det blir en friare användning av länsanlaget men denna rörelsefrihet är inte mycket värd om inte anslagen ökar. Det är därför nödvändigt att länsstyrelsen tilldelas tillräckliga anslag för den regionalpolitiska verksamheten.

Hemställan

Med stöd av vad i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att Gotland skall tillhöra stödområde.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen i övrigt anförts om behovet av resurser för regionalpolitiska insatser för Gotlands län.

Mot. 1989/90
A58

Stockholm den 23 mars 1990

Gunhild Bolander (c)